

ESTUDIS

Els bracers, o jornalers, i els comparets, o pagesos de secà, formaven a Santa Maria de Mataró la Confraria de Santa Anna.

La documentació conservada al Museu Arxiu permet d'analitzar les activitats de la confraria entre el segle XVII i la seva extinció l'any 1936.

LA CONFRARIA DE SANTA ANNA, LA CONFRARIA DELS BRACERS I COMPARETS, ESTABLERTA EN L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE MATARÓ

El Museu Arxiu de Santa Maria conserva documentació de la Confraria de Santa Anna, dels bracers o jornalers, i dels comparets, o pagesos de secà, de Mataró¹.

Una part, la més important, prové de la donació feta pel meu oncle Ramon Puig i Vinardell, descendent, com jo mateix, de Diego Puig de Samalús, administrador de la confraria al segle XVIII, i possiblement d'algun altre membre de la família Puig, també administrador de la confraria durant la meitat del segle XIX². La resta de documentació conservada, pròpia de Santa Maria, només incorpora diversos folis i plec dels segles XVIII i XIX, incloent les normes de la Germandat del segle XIX.

Per parlar de la Confraria durant el segle XVII podem seguir la pauta que marca el «Llibre d'Actes», de 1646 a 1713³.

Abans de començar cal dir que no coneixem la data de la seva constitució. Una visita pastoral del 1586 indica que aquell any, a l'església gòtica de Santa Maria, l'última capella del costat dret del temple era dedicada a Santa Anna, i que tenia altar de pedra i consagrat. Altres visites pastorals indiquen que el 1592 no tenia retaule i que el 1593 la capella es va dedicar a Sant Joan. No sabem on, aleshores, es va situar l'altar de Santa Anna, que l'any 1605 tenia retaule i llànties de devoció⁴. Segons consta en l'esmentat «Llibre d'Actes», l'any 1646, l'altar era propi de la confraria, tot i que, com hem dit, no coneixem la seva situació dintre de l'església.

Tot això ens fa pensar que la Confraria de Santa Anna es devia fundar a inicis del segle XVII, encara que no sabem si es va instituir a l'altar de Santa Anna, ja existent, o si fou la confraria qui va introduir de nou la devoció, l'altar i el retaule.

El «Llibre d'Actes» esmentat s'inicia el 24 d'agost de 1646. Dóna notícia de l'elecció per insaculació anual dels quatre administradors, dels vuit membres del consell de la Confraria, del clavari, de l'oïdor de comptes, i del banderer, o banderado, com diuen els textos, i també de les gestions, dels ingressos i de les despeses, fins al 1694, quan començava un «Llibre de les entrades i eixides», que no s'ha conservat⁵.

Diu el «Llibre d'Actes» que a la confraria, l'any 1649, «cent confreres se trobaren».

Els ingressos de la confraria provenien de les quotes que pagaven cada any els confreres i de la venda del vi que s'havia acapatat en favor de la confraria en l'època de la verema, que l'any 1673 va ésser de deu càrregues⁶.

Per les despeses coneixem les activitats de la confraria, bàsicament relacionades amb la festa de Santa Anna i el manteniment de l'altar, del retaule i del misteri de la processó del Dijous Sant, a més de les misses celebrades en sufragi dels confreres difunts.

L'any 1672 les entrades representen 47 lliures i 10 sous, entre elles la venda del vi, i les despeses van importar la mateixa quantitat. L'any 1713 les

entrades van ésser de 99 lliures i 19 sous i les despeses de 98 lliures i 7 sous.

El dia de Santa Anna es feia un ofici solemne, amb sermó i cants, acompanyats d'orgue⁷. Es repartien ventalls i es feia vidre volador⁸.

L'any 1654 la confraria disposava del misteri de l'Oració a l'Hort per a la processó del Dijous Sant. No coneixem qui fou l'escultor, però sabem que Nicolau Urgellès, daurador, el va daurar i encarnar. Segons el «Llibre d'Actes», el 12 de juliol de 1654, la confraria va acordar «fer un tall per pagar lo que deu dita Confraria del fer lo misteri, a Mossèn Nicolau Urgellès, així que ha determinat y resolt que tots los confreres estigan obligats en pagar tres reals quiscun de ells». El llibre esmenta, a més, la compra de vestes per als portadors del misteri i de vellut per a les faldilles, i alguna reparació⁹.

La bandera devia estar feta l'any 1646, ja que una anotació d'aquest any parla de pagar la resta de la bandera i els cordons. Però fins al 1679 no es dóna compte del tall que s'havia fet per a confeccionar-la. Abans, el 1673 s'havia encarregat a Antoni Riera, fuster, «per a obrar la figura de l'asta de la bandera»¹⁰.

Des del 1675 l'església de Santa Maria era en obres. Al «Llibre d'Actes», no hi hem trobat cap referència, possiblement perquè l'altar de Santa Anna devia haver quedat en la part que, de moment, no era enderrocada.

Però el 1r. de gener de 1695 els administradors i el consell de la Confraria prenen l'acord de fer un nou retaule. És molt probable que aleshores s'hagués assignat per a l'altar de Santa Anna el lloc que ocupà fins al 1936, la pilastra que separa el creuer gran de la nau de l'església, entre la capella del Roser i l'Altar major, i per això calia obrar un retaule, adaptat a la nova situació i que, per raons de simetria, havia de fer parella amb el retaule a construir, o construït, a l'altra banda, que seria el de les Ànimes. L'acord no esmenta el nom de l'escultor, però sí el preu, tres-centes onze lliures¹¹. Per unes dades aportades per l'historiador Dr. Bada, sabem que l'escultor del retaule va ésser el mataroní Joan Vila, que l'any 1697 reclamava el pagament dels treballs, que ja havien finalitzat¹².

L'escultor Joan Vila és autor d'altres obres a Santa Maria de Mataró, com el grup escultòric de la Mare de Déu dels Dolors (1709), que presideix el retaule de la capella, tot i que la imatge de la Mare de Déu fou transformada a mitjan segle XIX, i el tabernacle de les processons del Roser (1729).

A Mataró havia fet també el retaule de l'ermita de Sant Simó (1701), destruït el 1936. Es conserva obra de Joan Vila a Santa Agnès de Malanyanes i a Valldoreix. L'any 1936 es destruïren els retaules de Blanes, de Llerona i de Sant Quirze del Vallès i el de Sant Antoni de Vilassar de Dalt¹³.

Les notícies que tenim de la Confraria de Santa Anna, durant el segle XVIII són escasses. L'any 1726 s'acorda fer una nova bandera¹⁴. Coneixem dues dades més, totes dues del 1760. La primera indica que van haver-hi problemes en la processó de Sant Roc, el 16 d'agost d'aquell any, quan, possiblement per qüestions d'ordre de preeminència, els Administradors de la Confraria de Santa Anna van paralitzar la processó¹⁵. I la segona també fa referència a una qüestió de cerimonial, ja que el Diumenge de Rams, d'aquell any 1760, els membres de la Junta d'Obra de Santa Maria es negaren a pujar al presbiteri a recollir les palmes i rams beneïts perquè sempre se'ls havia donat «en las gradas, más abajo», i al presbiteri només es lliuraven a l'Ajuntament i regidors, i tampoc no varen anar a la processó. Ho sabem per una certificació del Dr. Bonaventura Català, vicari de Santa Maria i notari, feta a petició de Joan Baptista Anglada, síndic de la Confraria de Santa Anna, «de jornaleros, de esta ciudad»¹⁶. Això a part, pels llibres índex de la confraria conservats sabem els noms dels confreres entre el 1740 i el 1771¹⁷.

Tenim més informació de la Confraria del segle XIX. Un «Llibre de comptes», fragmentari, documenta els actes que anualment organitzava, o en els quals participava la confraria, entre els anys 1842 i 1848, molt semblants als que ja es feien al segle XVII¹⁸.

Es celebrava la festa de Santa Anna el 26 de juliol amb repicada de campanes, ofici solemne, amb música d'orgue i cants, i l'altar amb encesa de molts ciris, i col·locació de bancs per als confreres, cal suposar davant de l'altar, ja que aleshores l'església de Santa Maria no disposava de bancs, ni cadires fixes. I es repartien estampes de Santa Anna.

Els confreres de Santa Anna «tenien hora» el Diumenge de Passió, durant la tradicional exposició de l'Eucaristia, de la setmana de Passió, a l'altar major. I durant l'acte de «tenir l'hora» hi havia sermó, que pagava la confraria; els anys 1844 i 1845 predicà Mn. Anton Claret, Sant Antoni Maria Claret, que tots dos anys «condonà» o va cedir l'import que la confraria pagava a qui el feia. Abans del sermó es tocava amb les campanes toc de sermó i repicó.

Per Setmana Santa la confraria feia sortir el misteri, el ja esmentat misteri de l'Oració a l'Hort, en la processó del vespre del Dijous Sant. L'any 1843 hi ha anotades diverses despeses referides al misteri, com fer els fanals nous, comprar quatre canes de vellut negre, substituir sis poms, amb treballs de fuster i daurat, recompondre vestes existents i llogar-ne quatre, fer noves corretges per als portants, renovar el drap de la trompeta i pintar-lo, refer la vesta del trompeter, planxar les glasses i els punys, i pagar una palma¹⁹.

La Confraria anava corporativament, i amb la bandera, a les processons de la Mare de Déu d'Agost, aleshores dia de la festa major de Mataró, i a la de Sant Roc, el 16 d'agost, l'endemà mateix. Els administradors i els confreres portaven atxes²⁰.

L'any 1844 la Confraria tenia noranta confreres i el 1845, vuitanta-cinc. Es mantenia per les anyades, o quotes anuals, que pagaven tots els confreres, les captes que es feien el dia de Santa Anna o quan sortia el misteri, i per la «capta de blat», que entenem que es recollia en època de collita i que després es venia. Recordem que al segle XVII es feia capta de vi.

A més del «Llibre de comptes» esmentat, el Museu Arxiu de Santa Maria conserva un plec amb el títol «Capítols de la Confraria de Santa Anna», un altre plec, més un full, amb el títol «Ordinacions de la Pia Unió o Societat establerta en aquesta ciutat entre los treballadors de la terra...», amb moltes esmenes, i un tercer plec amb el títol de «Capítols de la Germandad de Santa Anna»²¹. Només hi ha data, agost 1849, en les

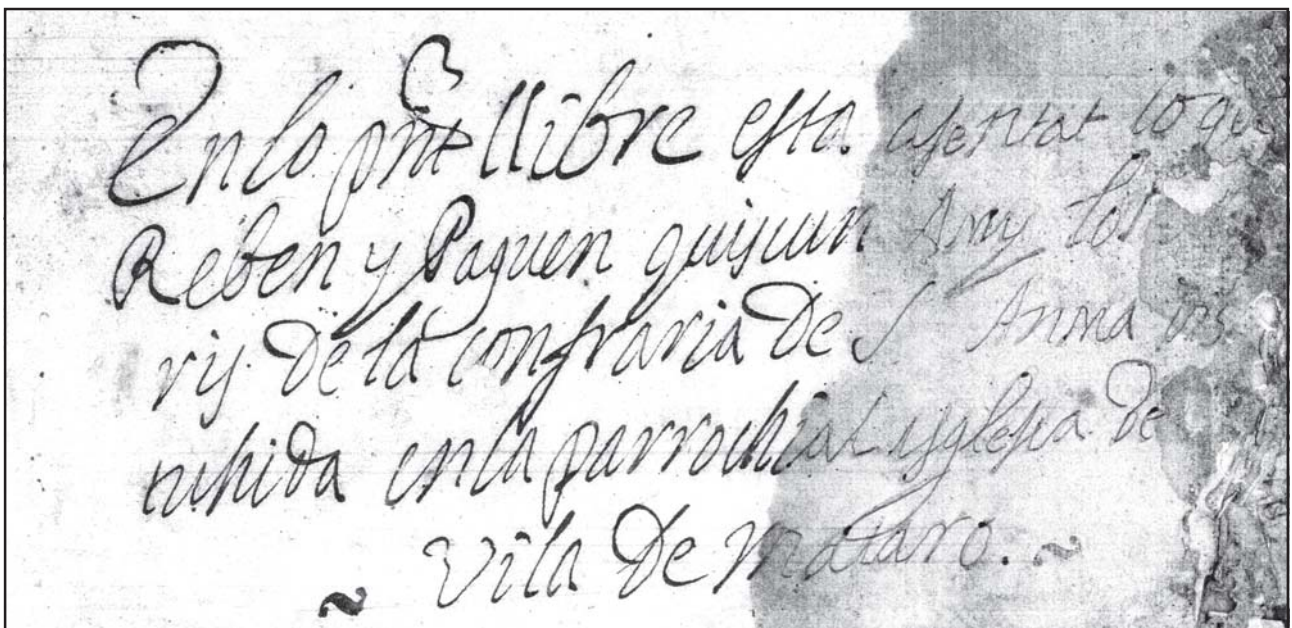
«Ordinacions», tot i que per la lletra, els primers «Capítols» poden ser anteriors, i els segons posteriors. És possible que dels dos primers sorgís el plec tercer, que es pot considerar com a text definitiu. Tracten d'una germandat d'ajuts mutus que no sabem si era complementària, o transformava i substituïa l'estructura de l'antiga confraria. Tampoc no sabem si en l'antiga confraria dels segles XVII i XVIII s'ajudava els confreres malalts; tot i que pensem que es devia fer, no en tenim constància.

Els esmentats «Capítols de la Germandad de Santa Anna» tenen vint-i-dos apartats i són reproduïts al final d'aquest article en forma d'annex.

Els quatre primers apartats, o capítols com diu el text, fan referència a les obligacions dels agermanats, en resum, «pagar tots els anys mitja pesseta en lo dia de Santa Anna» i participar en «arreglar las añadas y limosnas y de ellas fer las funciones que deu la Germandad y Administració de Santa Anna», que són «fer l'hora» el Diumenge de Passió, «convidant los germans al efecte», «acompañar al Señor cuan se posa y treu del Monument» el Dijous i el Divendres Sant, «treure y portar lo Misteri en la Profesó del Dijous Sant, a no ser que surti algun devot», fer la festa de Santa Anna, i assistir a les processons.

Tots els altres apartats o capítols fixen les condicions dels ajuts entre els agermanats en cas de malatia o vellesa, concretats bàsicament en jornals a fer pels altres agermanats o compensacions econòmiques. Els ajuts comencen al cap de vuit

Encapçalament del «Llibre d'Actes». (1646-1713).
MASMM. Confraria de Santa Anna.

Misteri de l'Oració a l'Hort, de la processó del Dijous Sant.
Fotografia J. Rosset (c. 1930). MASMM. Arxiu d'Imatges.

dies de l'avís de malaltia. «Si la malaltia pasa de vuit dies se li farà un jornal cada dia fins al dia setse, això és, vuit jornals seguits, si pasa dels vuit y no arriba a setse se li abonaran tans jornals cuans dias pàsia dels vuit» (Capítol 7). «Passats los setse dias se abonaran y faran al germà malalt la mitad dels jornals que pèrdia, això és, la mitad dels dias de feyna fins arribar al mitg any de estar malalt: pasant del mitg any fins arribar al cap del any se faran al germà la quinta part dels jornals que pèrdia, això és sinch dias de feyna se li farà un jornal. Cuan la malaltia pàsia del any se ajudarà al germà a rahó de trenta jornals lo any a pro rata» (Capítol 8). «Cuant mort un germà si la malatia ha durat més de un any en que se li hagut de assistir, no se assistirà a la viuda en cosa alguna, però sino se ha assistit al germà més de un any, a la viuda se la assistirà per espay de un any, a rahó de trenta jornals».

El Museu Arxiu de Santa Maria no conserva documentació del segle XX referida a la Confraria de Santa Anna.

Però, per informació familiar, puc aportar algunes dades. El meu avi Manel Puig i Graupera (Mataró, 1882-1966) fou administrador de la

Confraria de Santa Anna, tot i que no puc precisar la data. També ho havia estat el meu besavi Ramon Puig i Comas (Mataró 1835-1917)²², però tampoc no puc concretar la data. Els meus Puig s'instal·laren a Mataró durant la primera meitat del segle XVIII, i són descendents, com ja he manifestat, de Diego Puig, provinent de la parròquia de Sant Andreu de Samalús, terme de Cànoves, al Vallès Oriental²³. Eren bracers o comparets i, sobretot, conreaven vinyes a rabassa morta, i com a tals eren vinculats a la Confraria de Santa Anna.

La confraria durant el segle XX va seguir els mateixos costums i les celebracions tradicionals fins a l'arribada del Dr. Josep Samsó a Santa Maria. L'avi m'havia explicat que la Confraria de Santa Anna tenia l'hora davant del Santíssim, exposat a l'altar major el Diumenge de Passió, de 4 a 5 de la tarda, i que es van trobar que, sense que ningú no els hagués avisat, a aquella hora l'església era plena dels infants del Catecisme; em va dir que van marxar i que no hi havien tornat més. Penso que en aquell moment l'activitat de la confraria es devia reduir a celebrar la festa de Santa Anna, treure el misteri de l'Oració a l'Hort el Dijous Sant, i a mantenir la Germandat.

La revolució de 1936 va representar la fi de la confraria. L'altar va ser desmuntat i destruït, tot i que es va conservar el baix relleu central, que ara, des del 1939, és situat a la tercera capella de la dreita de la basílica, l'antiga capella de Sant Pere dels pescadors. El misteri, que es guardava a l'entrada d'una casa de l'Esplanada, va ésser cremat al mig del carrer. I la Germandat va desaparèixer. La Confraria no es va reconstituir l'any 1939.

Quant a la Germandat, penso que els seus fons devien estar ingressats a la Caixa d'Estalvis mataronina i que van quedar bloquejats, com tots els altres dipòsits, l'any 1936. Després de la Guerra Civil, en desaparèixer la Germandat, no sé per quins camins, els fons anaren a parar a la Federació de Mutualidades de Catalunya, on jo, els darrers anys cinquanta del segle passat, quan estudiava a Barcelona, alguna vegada havia anat a cobrar o tramitar la mínima pensió que corresponia al meu avi, a l'oficina de la Federació, al carrer de Llúria.

Manel Salicrú i Puig

ANNEX

CAPÍTOLS DE LA GERMANDAT DE SANTA ANNA

Capítol 1r.- Tots los Germans han de escriurer lo seu nom y firmarse en un llibre destinat al efecte, ab cual firma se obligaran a guardar totas las Lleys y obligacions de la germandat, poden obligarlos a cumplí los càrrechs quels toquien si és necessari, valerse los Administradors de la Justícia.

Capítol 2.- Tot Germà ha de pagar tots anys mitja peseta en lo dia de Santa Anna, obligant-se a portarla en mans dels Administradors en son propi Altar.

Capítol 3.- Els Administradors deuen arreplegar las añadas y limosnas, y de ellas deuen fer las funcions que deu la Germandad y Administració de Santa Anna com són: Fer la hora, convidant los germans al efecte: acompanyar al Señor cuan se posa y treu del Monument: Treure y portar lo Misteri en la Profesó del Dijous Sant, a no ser que surti algun Devot: Fer la Festa de Santa Anna: Com també assistir a las Profesons.

Capítol 4.- Tot germà deu cumplí lo que dispòsian los Administradors relatiu al servey de la Confraria o germandad.

Capítol 5.- Tot germà que cayga malalt ha de fer avisar al Administrador més cercà per assistirlo als sis dias de estar malalt.

Capítol 6.- Los Administradors han de anar a visitar lo malalt als dos dias de haberlos avisats y si arriba o compleix los vuit dias, a las horas sel assistirà del modo que se expresa en los capítols seguens.

Capítol 7.- Si la malaltia pasa de vuit dias, se li farà un jornal cada dia fins al dia setse, això és, vuit jornals seguïts, si pasa dels vuit y no arriba a setse, se li abonaran tans jornals cuans dias pàsia dels vuit.

Capítol 8.- Pasats los setse dias se abonaran y faran al germà malalt la mitad dels jornals que pèrdia, això és, la mitad dels dias de feyna fins arribar al mitg any de estar malalt: pasant del mitg any fins arribar al cap del any, se faran al germà la quinta part dels jornals que pèrdia, això és de sinch dias de feyna, se li farà un jornal. Cuan la malaltia pàsia del any, se ajudarà al germà a rahó de trenta jornals lo any a pro rata.

Capítol 9.- Cuan mort un germà, si la malaltia ha durat més de un any en que se li hagut de assistir, no se assistirà a la viuda en cosa alguna, però sino se ha assistit al germà més de un any, a la viuda se la assistirà per espay de un any, a rahó de trenta jornals.

Capítol 10.- En la Vellea o impossibilitat o malatia habitual, a judici dels Administradors, y en cas de queixa del Cura Pàrroco també, se assistirà ab trenta jornals lo any.

Capítol 11.- Tot germà pot pendre dos accions y més, y a las horas sel assistirà segons les accions que pendrà.

Capítol 12.- Aquell que té un fill que té lo art de la terra, per tenir vellea deu fer ser germà a son fill, o sinó pendre una acció que suplèsquia la del fill. Si la prent antes de 35 anys, aquella acció tindrà vellea, i si la prent després de 35 anys, aquella acció presa per

Retaule de Sant Joaquim i Santa Anna, quan es començava a destruir (juliol o agost de 1936).

Fotografia Marià Ribas i Bertran.
MASMM. Arxiu d'imatges.

se li farà pagar a la forsa los jornals que no hagia volgut fer per sí mateix, o per medi de un altre germà, a no ser que se convingués ab lo germà malalt.

Capítol 14.- Tots los germans que búsquian lo mal no seran assistits.

Capítol 15.- Los Administradors no poden pendrer a ningú per germà que no tinguia 16 anys, fins a 35.

Capítol 16.- Los Administradors no podran pendrer a ningú per germà que no tinguia una salud perfecta.

Capítol 17.- Lo germà malalt deu pendrer lo treball que fan los germans tinguian la edad que tinguian, mentre fàsia a lo germà que asisteix al altre lo jornal que púguia, lo que va a la consciència dels Administradors.

Capítol 18.- Tot germà que lloga per fer lo seu torn, deu llogar a un que fàsia lo jornal.

Capítol 19.- Tot germà que fàsia una contradicció contra la germandat, los Administradors podran treurelo de dita germandat, reunint antes lo consell y demanan lo parer al Senyor Rector.

Capítol 20.- Tot germà ques surti de la germandad deu pagar tots los jornals que té de més desde que està en la germandat.

Capítol 21.- Los Administradors y Andador són franchs de feyna per sas fatigas.

Capítol 22.- Los Administradors seran quatre y quatre los del consell, los quals se renovaran per mitat tots los anys, ab la condició que los Administradors que surtirán entren en lo consell. Cuan al cap del any se mudan los Administradors y los del consell, al modo dalt dit, y se dónian comptes. Deu presidir lo acte lo Señor Rector²⁵.

causa del fill no té vellesa, y per això paga als vells perquè, si pres la acció en la edad en que regularment té més atxaques, los que supleixen la negació de vellesa.

Capítol 13.- Los germans que estaran bons han de assistir als malalts en lo dia señalat per los Administradors, y los dependens del malalt no podran manar als que treballan. Si algun germà no volgués fer la feina del germà malalt, cuan és avisat per lo andador²⁴,

NOTES

1.- La confraria era de bracers i comparets, però ocasionalment en podien formar part persones d'altres oficis, com un daguer incorporat l'any 1682, amb llicència del batlle. En els índexs del segle XVIII devien continuar les excepcions. Hi hem trobat un mitger, un daguer menor, etc...

2.- La documentació de la Confraria de Santa Anna donada pel Sr. Ramon Puig i Vinardell al Museu Arxiu, que era guardada a la seva casa familiar del Camí Fondo, núm.27, és la següent:

«Llibre d'Actes de l'Administració» (1646-1713).

«Llibre de la Confraria de Santa Anna. Per cobrar las anyadas... En lo any del Senyor 1740». Índex incomplet de confreres, (1740-1771).

«Llibre de devoció dels homes. Altra part de las donas». Dos Índexs, homes i dones (1745-1761).

«Llibre de la Administració de Santa Anna de la Ciutat de Mataró Any 1771». Índex de confreres.

Índex incomplet (1842-1856).

Comptes (1842-1849).

La donació comprèn també el «Llibre de la Sanch de Jesuchrist». Índex (1702-1754).

3.- Museu Arxiu de Santa Maria (=MASMM). Confraria de Santa Anna. «Llibre d'Actes» (1646-1713).

4.- LLUÍS FERRER I CLARIANA, *Santa Maria de Mataró. La parròquia. El temple*, (Mataró, 1968).

5.- En els primers anys relacionats en el «Llibre d'Actes» si la persona insaculada renunciava al càrrec, es feia una nova insaculació. Però l'any 1682 es va establir una sanció per als que no acceptaven el càrrec. «Ab llicència del Magnífic Batlle de Mataró, pena una lliura moneda barcelonesa, per als Administradors extrets que no acceptessin el càrrec», però «Ab consentiment dels Magnífics Senyors Jurats de la vila de Mataró se ha determinat de pagar deu sous».

6.- Una càrrega de vi equivalia a 121'60 litres.

Diccionari Català-Valencià-Balear, Tom II, (Palma de Mallorca, 1964).

Per a «acaptar lo vi» la confraria disposava d'una bóta i una portadora.

7.- La primera notícia que coneixem de la celebració de la festa de Santa Anna és del 1648. Ho documenta una anotació del «Llibre de Funerària» corresponent a aquell any. Tot i amb això, cal dir que el 1618 no es celebrava i que el Museu Arxiu no conserva els «Llibres de Funerària» entre el 1618 i 1648.

8.- El vidre volador consistia a fer explotar una bola de vidre bufat, de parets molt fines, que en rebentar produïa una vistosa i agradable pluja d'espurnes de vidre.

Jo havia vist fer vidre volador a l'artesà Sr. Ramon Juncosa que havia treballat al Forn del Vidre de Mataró, i que a més era un gran expert del vidre de llum, vidre treballat amb l'ajut d'una flama.

En un treball fet als nostres *FULLS*, conjuntament amb Joan Francesc Clariana, explicav" a que els vidriers mataronins «en les manifestacions festives feien vidre volador. La seva explosió era símbol de festa i alegria. El vidre volador servia també per a ornamentar cabells i vestits en balls o festes populars». RAMON JUNCOSA I CASTELLÓ, JOAN FRANCESC CLARIANA I ROIG, «El vidre a Mataró II, de l'alta edat mitjana fins al segle XVIII» *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, núm. 28, (Mataró, abril de 1987).

9.- El misteri de l'Hort de la confraria de Santa Anna va perdurar fins al 1936.

Sabem com era per una fotografia de J.Rosset, feta als primers anys trenta del segle passat, i conservada al Museu Arxiu de Santa Maria.

10.- Com a cosa curiosa, transcrivim el text literal de l'acord, perquè hi consta que un dels administradors és al servei de Sa Magestat.

«Item alio instrumento dicta die 22 Septembris 1675. Quals los Administradors del any pròxim passat, qui eran Bernat Pujol, Joan Bover y Magí Xanteu, qui són tres sols per ésser lo altre qui és Joseph Puig al servei de Sa Magestat (que Déu guarde) fan diffinició de comptes a Francesch Ribes i Michael Rodon del tall que se havia fet per a la fàbrica de una bandera per a dita Confraria».

Josep Puig havia estat insaculat el 29 de juliol de 1674. No sabem per quin motiu havia entrat a l'exèrcit del rei. No tenim més dades de la bandera fins al 1726, quan s'acorda fer-ne una de nova.

11.- «Convocats y congregats los Administradors del Consell de la Confraria de Santa Anna fundada en la Iglésia Parroquial de Santa Maria de la vila de Mataró, Bisbat de Barcelona, qui són Joseph Rovira, Joan Gordó, Pere Tàpias, Juan Prados, Pere Dalmau, Pau Catharineu, Miquel Torras, Francesch Marxuach, Josep Ribalta, Joseph Roca, Barthomeu Ciuret y Joseph Puig, y considerant que, devant lo molt Ilustre Reverent Doctor Esteve Escariu, Degà del Vallès y Visitador Parroquial del present Bisbat, se prengué Resolució de fer Retaulo al altar de dita Confraria, y de altra part havent comís lo conservar dit Retaulo al molt Ilustre y Reverendíssim Senyor Abat de Mergal, Doctor Miguel de Corin, prevere i Beneficiat de la present Iglesia, concertaren dits Senyors lo dit Retaulo a la quantitat de trescentes y onze lliures, dich 311 lliures, reservantse que ho volian reportar al dit Consell, y haventse proposat si los estava bé dit concert, constant lo dit Consell de les dotze sobreditas personas, resolgué la major part quels estava bé lo que havien concertat los sobredits Senyors, Senyor Abat y Doctor Llorens, las quals coses tenen per fermes y agradables, y aquelles lo tindran ab jurament. Testimonis lo Reverent Doctor Joan Baptista Basols y lo Reverent Jaume Climent».

MASMM. Confraria de Santa Anna. «Llibre d'Actes (1646-1713)», Acord, 1 gener de 1695.

Del text es desprèn que potser s'intentà de conservar el retaule existent, però que tot estava programat per fer un nou retaule.

No sabem qui era l'abat de Mergal, ni per què era beneficiat de Santa Maria. Pel títol d'abat i el cognom es pot pensar que era francès.

El Dr. Pau Llorens, també esmentat en el text, era el rector de Santa Maria.

12.- RAFAEL SOLER I FONRODONA, «Joan Vila, escultor de Mataró», *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, núm.104, (Mataró, octubre de 2012).

13.- SOLER, «Joan Vila». El retaule de Santa Anna va restar en la seva posició inicial fins al'any 1936, quan es va desmuntar. Es va conservar el baix relleu de Sant Joaquim i Santa Anna, que aleshores es creia que havia esculpit Antoni Riera, l'escultor del retaule del Roser, per tal de poder-lo col.locar en el futur Museu de Mataró, i es van destruir l'altar, les columnes salomòniques i el ramat.

L'any 1939 el baix relleu es va situar en l'antiga capella de Sant Pere, on és actualment.

És possible que el retaule hagués estat restaurat, i potser encarnat de nou, durant les obres de rehabilitació de Santa

Maria, entre els anys 1926 i 1929, per la casa Buchaca, empresa d'imatgeria religiosa barcelonina.

14.- «Se ha tractat que per fer una bandera per dita confraria pague quiscun dels confreres deu sous, çò és un real, cada mes».

MASMM. Confraria de Santa Anna. Acta 13 de gener de 1726.

15.- Una certificació del vicari Francesc Prat indica que la processó no anava endavant i que la causa la provocaven «quatre individus que volian anar en dita Professó, sens competirlos... que eran Diego Puig, brasser, àlias Bech de Gallina, Anton Mix, brasser, àlias Mix, corredor de trompeta, Joan Baptista Alsina, brasser, àlias Ximali Xamali, y Joseph Anglada, brasser, àlias Banyeta» i segueix dient, evidentment per a descreditar-los, «personas tan ordinàrias y bastant mal vistas pel Poble». Entre ratlles es pot pressuposar que eren els quatre Administradors de la Confraria de Santa Anna que no estaven d'acord amb el lloc que els assignaven en l'ordre de la processó.

MASMM. Manuals dels Vicaris. Certificat data 16 d'agost de 1760.

Diego Puig era un dels meus avantpassats. I el motiu «del bec», assignat a Diego Puig, va perdurar fins a l'època del meu avi, la meva mare i el meu oncle, ben entrat el segle XX.

Un corredor de trompeta era el que convocava les subhastes a toc de trompeta.

Diccionari Català-Valencià-Balear, Tom III, (Barcelona, 1968).

16.- MASMM. Confraria de Santa Anna. Certificat 20 d'agost de 1760.

17.- MASMM. Confraria de Santa Anna. «Llibre de la Confraria de Santa Anna», (1740-1771). «Llista de la devoció dels homes. Altra part de les dones», (1745-1761). «Llibre de l'Administració de Santa Anna» (1772).

18.- MASMM. Confraria de Santa Anna. «Llibre de comptes» (1842-1848).

19.- La fotografia del misteri feta pel fotògraf matoroní J. Rosset, documenta com era. S'hi veuen els fanals, els poms i la palma o palmó. El trompeter, a més de tocar la trompeta, devia recitar el clàssic «tingueu record i memòria de la Passió

de Nostre Senyor Jesucrist», i devia portar un coll de glasses, que cal entendre de gases, o potser puntes.

20.- L'atxa era un ciri gran format per tres ciris prims soldats, que tenia per tant tres blens junts.

21.- MASMM. Confraria de Santa Anna.

22.- El meu besavi Ramon Puig i Comas pertanyia al Círcol Catòlic i formava part del grup liderat per l'arquitecte Emili Cabañes i Rabassa. Fou membre de la Junta de la Caixa d'Estalvis de Mataró (1895-1897) i regidor de l'Ajuntament matoroní (1897-1898) amb Emili Cabañes com a alcalde.

Era comparet i conreava les vinyes que els Palau de la Riera tenien a Cerdanyola, al paratge dit El cau de la guineu o La Carnatxa, on avui hi ha la ronda de Cerdanya i els carrers adjacents.

El meu avi Manel Puig i Graupera continuà el conreu de les vinyes de Cerdanyola i va ésser cellerer del celler can Palau, a la Riera. A l'entorn dels anys vint del segle passat va començar a fer de pagès hortolà i, a més, es va dedicar a l'exportació.

23.- El dia 22 de maig de 1731, Diego Puig i Joquesa bracer, de vint-i-nou anys, natural de la parròquia de Sant Andreu de Samalús, es va casar a Santa Maria amb Maria Roca i Filbà de divuit anys, natural de Mataró, filla de Pere Roca, bracer, i de Marta Filbà.

MASMM. Registres Sagramentals. Llibre de Matrimonis núm.5, (1719-1740), foli 155.

24.- L'andador era com l'ordenança de la confraria. Feia gestions i encàrrecs en nom dels administradors. Als actes religiosos i a les processons, vestit amb una cota, o túnica, llarga fins als peus, del color que corresponia a la confraria, i amb un bastó precedia, ordenava i guiava administradors i confreres.

Totes les confraries tenien andador.

A vegades, a més de la cota, portava una banda amb l'emblema o escut de la Confraria.

25.- En la transcripció s'ha seguit l'ortografia original, només amb alguna correcció per facilitar la comprensió, i s'ha incorporat l'accentuació.

El mateix criteri s'ha seguit en totes les altres transcripcions de l'article.